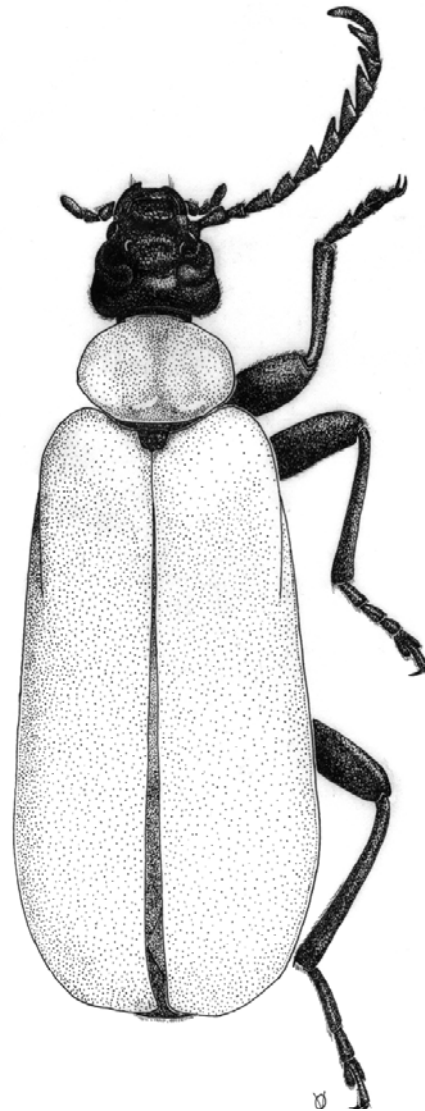

Sektie
Everts
Info 37

Mededelingenblad van de
Sektie *Everts*
Nederlandse Entomologische Vereniging

november 1997

Bestuur van de sekte:

Jan Cuppen (voorzitter)

Buurtmeesterweg 16,
6711 HM Ede (0318-652039)

Oscar Vorst (secretaris)

Poortstraat 55,
3572 HD Utrecht (030-2722209)

Bas Drost (coördinator vergaderingen)

Lingedijk 35,
4014 MP Wadenoijen (0344-661440)

Henk Pijpers (penningmeester)

Goudsbloemlaan 63,
2565 CP Den Haag (070-3602017)

Barend van Maanen

Oberonstraat 76
6043 TR Roermond (0475-324648)

Verhuisd

J. de Leeuw, Joke Smitstraat **48**, 2331 MA Leiden.

Menno Schilthuizen, Berkenlaan 3, 6711 RM Ede (0318-652296).

Agenda

- 22 november   Workshop in het Noordbrabants Natuurmuseum, Tilburg
- 14 februari 1998 Wintervergadering NEV
- 28 februari   Workshop & cursus 'Hoe determineer ik een kortschild?'
- 9 mei   Voorjaarsexcursie
- 4-6 september   Weekendexcursie
- 21 november   Workshop

Workshop in Tilburg

De komende workshop in Tilburg zal gehouden worden in het **Noordbrabants Natuurmuseum**. Het adres van het museum is Spoorlaan 434; dit is schuin tegenover het station! De aanvangstijd is **10.30** uur. Het museum zal open zijn om 10.00 uur. Voor het ochtendprogramma hebben de volgende sprekers te kennen gegeven een voordracht te willen presenteren:

Jan Cuppen	-	Verspreiding en Ecologie van de Nederlandse <i>Berosus</i> -soorten.
Ron Beenen	-	Over de aardvlooien <i>Longitarsis agilis</i> (Rye) en <i>Phyllotreta astrachanica</i> Lopatin.
Hans Huijbregts & Oscar Vorst	-	De keverfauna van Schotse Hooglanders.

De middag is gereserveerd voor informele contacten. Tot ziens in Tilburg!

Oproep: sprekers gezocht

Hoewel het ochtendprogramma voor de komende workshop in Tilburg er veelbelovend uitziet kost het nogal wat moeite om sprekers te vinden. Vandaar deze oproep.

Of het nu gaat om een boeiend verspreidingsonderzoek, een serieuze ecologische studie, dat zelfontwikkelde verzamelgerei of je nieuwste keverdia's: de leden van de sekte willen het graag horen. **Iedereen** die iets te vertellen heeft wordt dan ook aangespoord om dit op een van de komende workshops te doen. Wel van tevoren even aanmelden bij een van de bestuursleden.

Excursieverslag Vlijmen

Oscar Vorst, Jan Cuppen, Frank van Nunen,
Theodoor Heijerman, Dré Teunissen, Jan Muilwijk,
Barend van Maanen & Bernhard van Vondel

Ondanks het koude voorjaarsweer leverde de excursie van de sekte naar de omgeving van Vlijmen, die plaatsvond op 11 mei 1996, weer een groot aantal soorten op. Dit is zeker niet alleen te danken aan de coleopterologische rijkdom van het bemonsterde gebied, gelegen op de overgang van het rivierengebied naar de pleistocene zandgronden, maar ook aan een record aantal personen dat gegevens verstrekt heeft voor dit verslag!

In de soortenlijst hieronder wordt onderscheid gemaakt tussen twee deelgebieden. Dit zijn de Zooislagen (zo), bestaande uit schrale graslanden (met veel sloten), een eendenkooi en een aantal plasjes en wielen, en het Haarsteegse Wiel en omgeving (ha; hiertoe ook de vangsten van de Hedikhuizensche Maas, een dode maasarm).

Vooraf in de Zooislagen werd intensief verzameld. Kenmerkende planten in de graslanden waren onder andere wederik, kattestaart, poelruit, grote pimpernel en verscheidene zegge-soorten. Opvallend was de lage waterstand in het reservaat: in de zuidwest-hoek waren veel sloten drooggevalen. Op de bodem van deze drooggevalen sloten werd *Chlaenius nigricornis* verzameld.

Zeer groot was de soortenrijkdom van een verlandende sloot. Hier werden meer dan honderd soorten aangetroffen. Naast veel kortschilden (o.a. *Atheta luteipes* en *Myllaena infuscata*) en loopkevers natuurlijk vooral waterkevers (o.a. *Hydrochus megaphallus*, *Helophorus nanus* en *H. strigifrons*); zo bleken hier vier soorten *Hydraena*'s naast elkaar voor te komen.

Al met al blijkt het gebied rijk aan water- en oeverkevers. De rest van de keverfauna is wat minder vertegenwoordigd. Waarschijnlijk is dit vooral te wijten aan het koude weer waardoor vooral veel phytophage soorten zich verscholen houden.

Verder valt het samen voorkomen van soorten van de hogere zandgronden (bv. *Berosus signaticollis* & *Lathrobium terminatum*) en het rivierengebied (bv. *Bembidion gilvipes* & *Stenus humilis*) in dit overgangsgebied op. Dit verschijnsel is ongetwijfeld medeverantwoordelijk voor de grote soortenrijkdom van het excursiegebied.

CARABIDAE					
<i>Carabus granulatus</i> L.	zo	JC	<i>Bembidion semipunctatum</i> (Dn.)	zo	Div
<i>Nebria brevicollis</i> (F.)	zo, ha	JM, AT	<i>Bembidion t. illigeri</i> Net.	zo	JM
<i>Elaphrus cupreus</i> Duft.	zo	JM, AT	<i>Bembidion gilvipes</i> Sturm	zo	AT, OV
<i>Elaphrus riparius</i> (L.)	zo	Div	<i>Bembidion assimile</i> Gyll.	zo	OV
<i>Clivina fossor</i> (L.)	zo	JC, AT	<i>Bembidion doris</i> (Panz.)	zo	Div
<i>Dyschirius aeneus</i> (Dej.)	zo	JC	<i>Bembidion articulatum</i> (Panz.)	zo	Div
<i>Dyschirius luedersi</i> Wagn.	zo	Div	<i>Bembidion biguttatum</i> (F.)	zo	AT, OV
<i>Dyschirius globosus</i> (Hbst.)	zo	AT, OV	<i>Bembidion aeneum</i> Germ.	zo	Div
<i>Bembidion properans</i> (Steph.)	zo	AT	<i>Bembidion guttula</i> (F.)	zo	Div
<i>Bembidion bipunctatum</i> (L.)	zo	AT	<i>Bembidion lunulatum</i> (Fourcr.)	zo	Div
<i>Bembidion dentellum</i> (Thunb.)	zo	Div	<i>Stenolophus teutonius</i> (Schrk.)	zo	AT
<i>Bembidion obliquum</i> Sturm	zo	Div	<i>Stenolophus mixtus</i> Hbst.	zo	Div
<i>Bembidion varium</i> (Ol.)	zo	JC	<i>Acupalpus parvulus</i> (Sturm)	zo	AT
			<i>Acupalpus dubius</i> Schilsky	zo	OV

<i>Acupalpus exiguus</i> (Dej.)	zo	OV	<i>Hydroporus erythrocephalus</i> (L.)	zo	BM
<i>Anthracus consputus</i> (Duft.)	zo	JM	<i>Hydroporus planus</i> (F.)	zo	Div
<i>Pterostichus diligens</i> (Sturm)	zo, ha	JM, AT	<i>Hydroporus pubescens</i> (Gyll.)	zo	BM, FN
<i>Pterostichus nigrita</i> (Payk.)	zo, ha	JM, AT	<i>Graptodytes pictus</i> (F.)	zo, ha	BV
<i>Pterostichus minor</i> (Gyll.)	zo, ha	Div	<i>Porhydrus lineatus</i> (F.)	zo	JC
<i>Agonum marginatum</i> (L.)	zo	JM, AT	<i>Laccophilus minutus</i> (L.)	zo, hw	Div
<i>Agonum versutum</i> Sturm	zo	JM	<i>Laccophilus hyalinus</i> (Geer)	zo, ha	BV
<i>Agonum viduum</i> (Panz.)	zo	JM, AT	<i>Copelatus haemorrhoidalis</i> (F.)	zo	JC, BM
<i>Agonum moestum</i> (Duft.)	zo	Div	<i>Agabus bipustulatus</i> (L.)	zo, hw	Div
<i>Agonum micans</i> (Nicol)	zo	OV	<i>Agabus undulatus</i> (Schrk.)	zo	BM
<i>Agonum piceum</i> (L.)	zo	JM	<i>Ilybius quadriguttatus</i> (Lacord.)	zo	BM
<i>Agonum pelidnum</i> (Payk.)	zo	Div	<i>Ilybius guttiger</i> (Gyll.)	bo	FN
<i>Platynus dorsalis</i> (Pont.)	zo, ha	AT	<i>Rhantus suturalis</i> (M'Leay)	zo	Div
<i>Chlaenius nigricornis</i> (F.)	zo	AT, OV	<i>Rhantus exsoletus</i> (Forst.)	zo	BV
<i>Oodes helopioides</i> (F.)	zo	Div	<i>Colymbetes fuscus</i> (L.)	zo	JC, BM
<i>Badister unipustulatus</i> Bon.	zo	JM, AT	<i>Hydaticus seminiger</i> (Geer)	zo, ha	FN, BV
<i>Badister dilatatus</i> Chaud.	zo	JM	<i>Graphoderus cinereus</i> (L.)	zo	BV
<i>Badister peltatus</i> (Panz.)	zo	OV			
<i>Odacantha melanura</i> (L.)	zo, hw	Div	GYRINIDAE		
<i>Demetrias monostigma</i> Sam.	zo	Div	<i>Gyrinus marinus</i> Gyll.	zo	Div
<i>Dromius quadrimaculatus</i> (L.)	zo	JC	<i>Gyrinus suffriani</i> Scriba	ha	BV
<i>Dromius sigma</i> (Rossi)	zo	OV			
			HYDRAENIDAE		
HYGROBIIDAE			<i>Hydraena palustris</i> Er.	zo	Div
<i>Hygrobia hermanni</i> (F.)	zo	BV	<i>Hydraena britteni</i> Joy	zo	OV
			<i>Hydraena riparia</i> Kug.	zo	Div
HALIPLIDAE			<i>Hydraena testacea</i> Curt.	zo	OV
<i>Peltodytes caesus</i> (Duft.)	zo	Div	<i>Ochthebius minimus</i> (F.)	zo, hw	Div
<i>Haliphus lineatocollis</i> (Marsh.)	zo	Div	<i>Limnebius truncatellus</i> (Thunb.)	zo	BV
<i>Haliphus ruficollis</i> (Geer)	zo, hw	Div	<i>Limnebius crinifer</i> Rey	zo	BM, OV
<i>Haliphus heydeni</i> Wehncke	ha	BV	<i>Limnebius aluta</i> Bedel	zo	Div
<i>Haliphus fluviatilis</i> Aubé	zo	BV			
<i>Haliphus immaculatus</i> Gerh.	zo, ha	BM, FN	HYDROCHIDAE		
			<i>Hydrochus carinatus</i> Germ.	zo	Div
NOTERIDAE			<i>Hydrochus brevis</i> (Hbst.)	zo	BM
<i>Noterus clavicornis</i> (Geer)	zo	Div	<i>Hydrochus megaphallus</i> Berge	zo	JC, OV
<i>Noterus crassicornis</i> (Müll.)	zo, ha	Div	<i>Hydrochus angustatus</i> Germ.	zo	Div
DYTISCIDAE			SPERCHEIDAE		
<i>Hyphydrus ovatus</i> (L.)	zo, ha	Div	<i>Spercheus emarginatus</i> (Schall.)	zo	FN
<i>Guignotus pusillus</i> (F.)	zo	Div			
<i>Hydrovatus cuspidatus</i> (Kunze)	zo	BV	HYDROPHILIDAE		
<i>Coelambus impressop.</i> (Schall.)	zo	Div	<i>Helophorus grandis</i> Ill.	zo, hw	Div
<i>Hygrotus versicolor</i> (Schall.)	zo, hw	Div	<i>Helophorus aequalis</i> Thoms.	zo, hw	Div
<i>Hygrotus inaequalis</i> (F.)	zo, hw	Div	<i>Helophorus brevipalpis</i> Bedel	zo, hw	Div
<i>Hygrotus decoratus</i> (Gyll.)	zo, hw	Div	<i>Helophorus nanus</i> Sturm	zo	Div
<i>Hydroporus scalesianus</i> Steph.	zo	JC	<i>Helophorus strigifrons</i> Thoms.	zo	Div
<i>Hydroporus angustatus</i> Sturm	zo, hw	Div	<i>Helophorus obscurus</i> Muls.	zo	Div
<i>Hydroporus umbrosus</i> (Gyll.)	zo	JC, FN	<i>Helophorus granularis</i> (L.)	zo	Div
<i>Hydroporus tristis</i> (Payk.)	zo	BM, FN	<i>Helophorus minutus</i> F.	zo, hw	Div
<i>Hydroporus palustris</i> (L.)	zo, hw	Div	<i>Helophorus griseus</i> Hbst.	zo	JC, FN
<i>Hydroporus incognitus</i> Shp.	zo, hw	JC, BV	<i>Coelostoma orbiculare</i> (F.)	zo	Div
<i>Hydroporus striola</i> (Gyll.)	zo	BM, FN	<i>Cercyon ustulatus</i> (Preysl.)	zo	Div

<i>Cercyon marinus</i> Thoms.	zo	Div	<i>Anotylus rugosus</i> (F.)	zo	JC, OV
<i>Cercyon bifenestratus</i> Küst	zo	JC	<i>Anotylus sculpturatus</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Cercyon tristis</i> (Ill.)	zo	Div	<i>Platystethus cornutus</i> (Grav.)	zo	JC
<i>Cercyon convexiusculus</i> Steph.	zo	BM, OV	<i>Platystethus nitens</i> (Sahlb.)	zo	JC
<i>Cercyon sternalis</i> Shp.	zo	Div	<i>Stenus juno</i> (Payk.)	zo	OV
<i>Cercyon analis</i> (Payk.)	zo	BM	<i>Stenus boops</i> Ljungh.	zo	JC, OV
<i>Megasternum obscurum</i> (Marsh)	zo	OV	<i>Stenus humilis</i> Er.	zo	OV
<i>Hydrobius fuscipes</i> (L.)	zo, hw	Div	<i>Stenus carbonarius</i> Gyll.	zo	JC, OV
<i>Anacaena globulus</i> (Payk.)	zo	OV	<i>Stenus latifrons</i> Er.	zo	JC, OV
<i>Anacaena limbata</i> (F.)	zo, hw	Div	<i>Stenus cicindeloides</i> (Schall.)	zo	OV
<i>Anacaena lutescens</i> (Steph.)	zo	Div	<i>Stenus pallipes</i> Grav.	zo	OV
<i>Laccobius bipunctatus</i> (F.)	zo	FN, BV	<i>Euaesthetus ruficapillus</i> Bsd.Lrd.	zo	OV
<i>Laccobius minutus</i> (L.)	zo	FN, BV	<i>Scopaeus laevigatus</i> (Gyll.)	zo	OV
<i>Helochares obscurus</i> (Müll.)	zo	BM, BV	<i>Lathrobium terminatum</i> Grav.	zo	OV
<i>Helochares punctatus</i> Shp.	zo	Div	<i>Lathrobium quadratum</i> (Payk.)	zo	OV
<i>Enochrus melanocephalus</i> (Ol.)	zo	BM	<i>Lathrobium elongatum</i> (L.)	zo	OV
<i>Enochrus ochropterus</i> (Marsh.)	zo	JC	<i>Lathrobium volgense</i> Hochh.	zo	OV
<i>Enochrus quadripunctatus</i> (Hbst.)	zo	BV	<i>Erichsonius cinerascens</i> (Grav.)	zo	JC, OV
<i>Enochrus testaceus</i> (F.)	zo	Div	<i>Philonthus fumarius</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Enochrus affinis</i> (Thunb.)	zo	BM	<i>Philonthus quisquiliarius</i> (Gyll.)	zo	JC, OV
<i>Enochrus coarctatus</i> (Gredl.)	zo, hw	Div	<i>Philonthus micans</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Cymbiodyta marginella</i> (F.)	zo, ha	Div	<i>Philonthus micantoides</i> B. Lohse	zo	JC
<i>Chaetarthritis seminulum</i> (Hbst.)	zo	FN, BV	<i>Gabrius trossulus</i> (Nordm.)	zo	OV
<i>Berosus signaticollis</i> (Charp.)	zo	Div	<i>Gabrius pennatus</i> Shp.	zo	JC, OV
			<i>Habrocerus capillaricornis</i> (Grv)	zo	OV
HISTERIDAE			<i>Sepedophilus testaceus</i> (F.)	zo	OV
<i>Hololepta plana</i> (Sulzer)	ha	AT	<i>Tachyporus solutus</i> Er.	zo	OV
			<i>Tachyporus chrysomelinus</i> (L.)	zo	OV
SCYDMAENIDAE			<i>Tachinus signatus</i> Grav.	zo	OV
<i>Stenichnus scutellaris</i> Müll.Knze	zo	OV	<i>Tachinus marginellus</i> (F.)	zo	OV
<i>Stenichnus collaris</i> Müll.Kunze	zo	OV	<i>Deinopsis erosa</i> (Steph.)	zo	OV
<i>Euconnus hirticollis</i> (Ill.)	zo	JC, OV	<i>Myllaena dubia</i> (Grav.)	zo	JC, OV
			<i>Myllaena intermedia</i> Er.	zo	OV
PTILIIDAE			<i>Myllaena minuta</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Ptenidium fuscicorne</i> Er.	zo	OV	<i>Myllaena infuscata</i> Kr.	zo	OV
<i>Acrotrichis intermedia</i> (Gillm.)	zo	OV	<i>Autalia rivularis</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Acrotrichis atomaria</i> (Geer)	zo	OV	<i>Ischnopoda atra</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Acrotrichis sitkaensis</i> (Motsch.)	zo	OV	<i>Amischa analis</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Acrotrichis henrici</i> (Matth.)	zo	OV	<i>Amischa soror</i> (Kr.)	zo	OV
<i>Acrotrichis fascicularis</i> (Hbst.)	zo	OV	<i>Dochmonota clancula</i> (Er.)	zo	OV
			<i>Atheta elongatula</i> (Grav.)	zo	OV
STAPHYLINIDAE			<i>Atheta malleus</i> Joy	zo	OV
<i>Proteinus macropterus</i> (Grav.)	zo	OV	<i>Atheta luteipes</i> (Er.)	zo	OV
<i>Omalius rivulare</i> (Payk.)	zo	JC, OV	<i>Atheta fungi</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Lathrimaeum atrocephalum</i> (Gyl)	zo	OV	<i>Atheta triangulum</i> (Kr.)	zo	JC, OV
<i>Lathrimaeum unicolor</i> (Marsh.)	zo	JC, OV	<i>Atheta graminicola</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Lesteva longelytrata</i> (Goeze)	zo	JC, OV	<i>Atheta nigripes</i> (Thoms.)	zo	OV
<i>Carpelimus bilineatus</i> (Steph.)	zo	OV	<i>Atheta atramentaria</i> (Gyll.)	zo	OV
<i>Carpelimus rivularis</i> Motsch.	zo	OV	<i>Acrotone pygmaea</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Carpelimus lindrothi</i> Palm	zo	OV	<i>Pachnida nigella</i> (Er.)	zo	OV
<i>Carpelimus corticinus</i> (Grav.)	zo	JC, OV	<i>Calodera aethiops</i> (Grav.)	zo	OV
<i>Carpelimus gracilis</i> (Mannh.)	zo	OV	<i>Ocyusa maura</i> (Er.)	zo	OV
<i>Oxytelus laqueatus</i> (Marsh.)	zo	OV	<i>Oxypoda elongatula</i> Aubé	zo	OV

<i>Tinotus morion</i> (Grav.)	zo	OV	CRYPTOPHAGIDAE		
			<i>Telmatophilus typhae</i> (Fall.)	zo	OV
PSELAPHIDAE			<i>Atomaria basalis</i> Er.	zo	OV
<i>Bibloporus minutus</i> Raffr.	zo	OV	<i>Atomaria mesomela</i> (Hbst.)	zo	OV
<i>Euplectus karsteni</i> (Reichb.)	zo	OV	<i>Atomaria testacea</i> Steph.	zo	OV
<i>Rybaxis longicornis</i> (Leach)	zo	OV	<i>Atomaria puncticollis</i> Thoms.	zo	OV
<i>Brachygluta fossulata</i> (Reichb.)	zo	OV			
<i>Trissemus impressus</i> (Panz.)	zo	OV	PHALACRIDAE		
			<i>Stilbus oblongus</i> (Er.)	zo	OV
MALACHIIDAE					
<i>Cerapheles terminatus</i> (Ménétr.)	zo	AT	LATRIDIIDAE		
			<i>Enicmus transversus</i> (Ol.)	zo	OV
ELATERIDAE			<i>Corticarina fuscata</i> (Gyll.)	zo	OV
<i>Ampedus pomorum</i> (Hbst.)	zo	OV	<i>Corticinara gibbosa</i> (Hbst.)	zo	JC, OV
<i>Dalopius marginatus</i> (L.)	zo	JC, OV	<i>Melanophthalma</i> sp.	zo	OV
<i>Agriotes aterrimus</i> (L.)	zo	OV			
<i>Agriotes lineatus</i> (L.)	zo	JC	CORYLOPHIDAE		
<i>Agriotes obscurus</i> (L.)	zo	OV	<i>Orthoperus nigrescens</i> Steph.	zo	OV
SCIRTIDAE			COCCINELLIDAE		
<i>Cyphon variabilis</i> (Thunb.)	zo	FN, OV	<i>Coccidula rufa</i> (Hbst.)	zo	JC, FN
<i>Cyphon phragmiteticola</i> Nyh.	zo	FN, OV	<i>Chilocorus renipustulatus</i> (Scr.)	zo	JC
<i>Cyphon pubescens</i> (F.)	zo	Div	<i>Anisosticta 19-punctata</i> (L.)	zo	Div
<i>Cyphon padi</i> (L.)	zo	JC, OV	<i>Coccinella septempunctata</i> L.	zo	FN
<i>Scirtes</i> sp.[larf]	zo	BM	<i>Propylaea 14-punctata</i> (L.)	zo	OV
DRYOPIDAE			OEDEMERIDAE		
<i>Dryops luridus</i> (Er.)	ha	BV	<i>Oedemera lurida</i> (Marsh.)	ha	TH
<i>Dryops auriculatus</i> (Fourcr.)	zo, ha	FN, OV			
HETEROCERIDAE			SCRAPTIDAE		
<i>Heterocerus fenestratus</i> (Thunb.)		zo	<i>Anaspis frontalis</i> (L.)	zo	JC, OV
					JC, OV
BYTURIDAE			ALLECULIDAE		
<i>Byturus tomentosus</i> (Geer)	zo	JC, OV	<i>Mycetochara linearis</i> (Ill.)	zo	JC, OV
<i>Byturus ochraceus</i> (Scriba)	ha	TH	SCARABAEIDAE		
CERYLONIDAE			<i>Aphodius coenosus</i> (Panz.)	ha	AT
<i>Cerylon histeroideus</i> (F.)	zo	OV	<i>Aphodius sphaelatus</i> (Panz.)	zo	Div
<i>Cerylon ferrugineum</i> Steph.	zo	OV	<i>Aphodius granarius</i> (L.)	zo	AT, OV
NITIDULIDAE			CHRYSOMELIDAE		
<i>Pria dulcamarae</i> (Scop.)	zo	OV	<i>Plateumaris rustica</i> (Kunze)	ha	TH
<i>Meligethes coracinus</i> Sturm	zo	OV	<i>Oulema</i> sp.	zo	OV
<i>Glischrochilus 4-signatus</i> (Say)	zo	JC	<i>Chrysolina graminis</i> (L.)	zo, ha	TH, FN
			<i>Chrysolina polita</i> (L.)	ha	TH
			<i>Gastrophysa viridula</i> (Geer)	zo	OV
KATERETIDAE			<i>Phaedon cochleariae</i> (F.)	zo	Div
<i>Kateretes pedicularius</i> (L.)	zo	JC, OV	<i>Phaedon armoraciae</i> (L.)	zo	FN, AT
<i>Heterhelus scutellaris</i> (Heer)	zo	JC, OV	<i>Linnaeidea aenea</i> (L.)	ha	TH
			<i>Phratora laticollis</i> (Suffr.)	zo	JC
CUCUJIDAE			<i>Galerucella calmariensis</i> (L.)	zo	OV
<i>Psammoecus bipunctatus</i> (F.)	zo	OV	<i>Galerucella tenella</i> (L.)	zo	OV
			<i>Agelastica alni</i> (L.)	zo, ha	JC, FN

<i>Phyllotreta nemorum</i> (L.)	zo	OV	<i>Apion cruentatum</i> Walt.	ha	TH
<i>Phyllotreta undulata</i> Kutsch.	zo	Div	<i>Nanophyes marmoratus</i> (Goeze)	zo, ha	TH, OV
<i>Phyllotreta dilatata</i> Thoms.	zo	JC, OV			
<i>Phyllotreta striolata</i> (F.)	zo	AT	CURCULIONIDAE		
<i>Phyllotreta ochripes</i> (Curt.)	zo	JC	<i>Phyllobius pomaceus</i> Gyll.	ha	TH
<i>Phyllotreta exclamationis</i> (Thb.)	zo	OV	<i>Phyllobius pyri</i> (L.)	zo, ha	Div
<i>Phyllotreta atra</i> (F.)	zo	JC	<i>Trachyphloeus scabriculus</i> (L.)	ha	TH
<i>Aphthona lutescens</i> (Gyll.)	zo	Div	<i>Polydrusus pterygomalis</i> Boh.	ha	TH
<i>Aphthona coerulea</i> (Fourcr.)	zo, hw	Div	<i>Polydrusus cervinus</i> (L.)	ha	TH
<i>Longitarsus rubiginosus</i> (Foudr.)	zo	AT	<i>Larinus planus</i> (F.)	zo	OV
<i>Longitarsus ganglbaueri</i> Hktr.	zo	FN	<i>Tanysphyrus lemnae</i> (Payk.)	zo	JC, OV
<i>Longitarsus suturellus</i> (Duft.)	zo	FN	<i>Dorytomus taeniatus</i> (F.)	zo	TH
<i>Longitarsus luridus</i> (Scop.)	zo	JC	<i>Dorytomus ictor</i> (Hbst.)	ha	TH
<i>Longitarsus anchusae</i> (Payk.)	zo	FN	<i>Dorytomus melanophthalmus</i> (P.)	zo	TH
<i>Altica oleracea</i> (L.)	zo	AT	<i>Grypus brunnirostris</i> (F.)	zo	JC, TH
<i>Altica palustris</i> Weise	ha	AT	<i>Anthonomus pedicularius</i> (L.)	ha	TH
<i>Lythriaria salicariae</i> (Payk.)	zo	Div	<i>Curculio glandium</i> Marsh.	zo	TH
<i>Hippuriphila modeeri</i> (L.)	zo	AT	<i>Curculio crux</i> F.	zo	TH
<i>Crepidodera aurata</i> (Marsh.)	zo	AT	<i>Curculio salicivorus</i> Payk.	zo	TH
<i>Epitrix pubescens</i> (Koch)	zo	AT, OV	<i>Pelenomus comari</i> (Hbst.)	ha	TH
<i>Chaetocnema concinna</i> (Marsh.)	zo	OV	<i>Rhinoncus inconspicuous</i> (Hbst.)	ha	TH
<i>Chaetocnema mannerheimi</i> (Gyl)	zo	OV	<i>Rhinoncus pericarpus</i> (L.)	zo, ha	TH
<i>Chaetocnema hortensis</i> (Fourcr.)	zo	OV	<i>Poophagus sisymbrii</i> (F.)	zo	OV
			<i>Tapinotus sellatus</i> (F.)	zo	TH
			<i>Ceutorhynchus cochleariae</i> (Gyl)	ha	TH
RHYNCHIIDAE			<i>Ceutorhynchus rapae</i> Gyll.	zo	TH
<i>Caenorhinus aequatus</i> (L.)	ha	TH	<i>Ceutorhynchus floralis</i> (Payk.)	zo, ha	TH
<i>Deporaus betulae</i> (L.)	zo, ha	TH	<i>Parethelcus pollinarius</i> (Forst.)	ha	TH
			<i>Microplontus rugulosus</i> (Hbst.)	ha	TH
APIONIDAE			<i>Mogulones symphyti</i> (Bedel)	zo, ha	TH
<i>Acanephodes onopordi</i> (Kirby)	ha	TH	<i>Trichosirocalus troglodytes</i> (F.)	zo, ha	TH
<i>Melanapion minimum</i> (Hbst.)	ha	TH	<i>Nedyus quadrimaculatus</i> (L.)	zo, ha	TH, OV
<i>Protapion fulvipes</i> (Fourcr.)	ha	TH	<i>Mecinus pyraeter</i> (Hbst.)	ha	TH
<i>Perapion violaceum</i> (Kirby)	zo, ha	TH	<i>Rhynchaenus erythropus</i> (Germ)	zo	TH
<i>Perapion curtirostre</i> (Germ.)	zo, ha	TH	<i>Rhynchaenus salicis</i> (L.)	zo	TH
<i>Apion frumentarium</i> (L.)	zo	TH			

Keiverboeken in 1995

Oscar Vorst

Zoals in de vorige aflevering van deze rubriek al gezegd: de hier gegeven opsomming is verre van compleet. Boeken die alleen tropische Coleoptera behandelen of een zeer beperkte soortengroep (een enkel genus) vallen buiten het kader van deze rubriek. Voor het eerst is ook een prijsindicatie gegeven.

BARENDREGT, H. & A. VAN NIEUWENHUYZEN, 1995. *Waterkevertabel voor Nederland: 124*. Jeugdbondsuitgeverij, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht. Hfl. 12,50 ISBN 90-5107-026-8

Deze handzame tabel tot de Nederlandse waterkevers, geschreven door twee van onze leden, is overzichtelijk van opzet en van goede figuren voorzien. De auteurs hebben er voor gekozen om recentelijk niet meer waargenomen of zeer zeldzame soorten niet op te nemen respectievelijk aan het einde van de sleutel te vermelden. De tabellen winnen hierdoor aan overzichtelijkheid. Nadeel bij zo'n opzet is het knagende gevoel dat je bekruipt als een beest zich niet op naam laat brengen: toch een van de zeldzaamheden? Inherent aan de beperkte omvang van de tabel zijn de summiere soortbeschrijvingen. Opvallend is verder dat een aantal families en genera behandeld worden die in veel waterkevertabellen ontbreken: o.a. Limnichidae & Heteroceridae.

BENSE, U., 1995. *Longhorn beetles; Illustrated key to the Cerambycidae and Vesperidae of Europe. - Bockkäfer; Illustrierter Schlüssel zu den Cerambyciden und Vesperiden Europas: [v]*, 512. Margraf Verlag, Weikersheim. Hfl. 110,- ISBN 3-8236-1154-2

Deze geïllustreerde tabel voor de Europese Cerambycidae maakt determinatie tot op de soort mogelijk! De Dorcdionini worden echter buiten beschouwing gelaten. Prettige tabel met veel figuren en verspreidingskaartjes. Zeer uitgebreide lijst met referenties. De dubbeltaligheid kost niet alleen zeer veel onnodige ruimte maar werkt tijdens de determinaties ook zeer verwarrend: voor je het weet ben je weer versprongen naar de verkeerde taal.

COULON, G. (ED), 1995. *Enumeratio Coleopterorum Belgicae 1: 63*. Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie, Vautierstraat 29, B-1040 Brussel.

Eerste deel van een Belgische kevercatalogus door verschillende auteurs. De opzet is familiegewijs; dit deel behandelt de Carabidae, Hygrobiidae, Noteridae, Dytiscidae, Microsporidae, Georissidae, Dasyceridae, Trogidae, Scarabaeidae (Pleurosticti), Elateridae, Anobiidae, Ptinidae, Bostrichidae, Phloiophilidae, Lymexylidae, Biphyllidae, Tenebrionidae, Bruchidae en Urodontidae. Per soort wordt niet alleen het voorkomen in de acht Belgische provincies gegeven, maar ook in de vier omringende landen. Dit laatste is voor de Carabidae blijkbaar niet de moeite waard gevonden. Opmerkelijk is ook het overzicht van de Elateridae, hier wordt bij veel soorten met een '-' in de kolom NL ten onrechte gesuggereerd dat deze na 1949 niet meer gevangen zouden zijn. Opvallend is de, in vergelijking met de situatie in ons land, soms geringe faunistische kennis die voorhanden is. Zo werd bijvoorbeeld *Hydroporus scalesianus* nog niet gevangen, hoewel ze ongetwijfeld in België voorkomt.

HODGE, P.J. & R.A. JONES, 1995. *New British beetles; Species not in Joy's practical handbook: xvi*, 175. British Entomological and Natural History Society, Hurst, U.K. Hfl. 70,- ISBN 1-899935-01-0

Geen determinatie werk maar een zeer uitgebreide bibliografie georganiseerd per soort. Behandelt in principe alle soorten die na het verschijnen van Joy's handboek in 1932 in Groot-Brittannië, om wat voor redenen dan ook, zijn ontdekt.

KLAUSNITZER, B., 1995. *Die Hirschkäfer, Lucanidae, 2. überarbeitete Auflage; Die neue Brehm-Bücherei 551: 109*. Westarp Wissenschaften, Magdenburg. Hfl. 55,- ISBN 3-89432-451-1

De tweede druk van dit alleraardigste boekje. Geeft in begrijpelijke taal een overzicht over doen en laten van de Midden-europese Lucaniden. Bevat hoofdstukken over sytematiek, morfologie, verspreiding, levenswijze, overwintering, bedreiging en bescherming, natuurlijke vijanden en een tabel tot de soorten. Afgesloten wordt met een hoofdstukje over de rol van het vliegend hert in de Europesche cultuur. Niet goedkoop.

KOCH, K., 1995. *Die Käfer Mitteleuropas Band E6; Ökologie Band 6, Artenassoziationen in Makrohabitaten Terrestrischer Bereich II: 268*. Goecke & Evers Verlag, Krefeld. Hfl. 210,- ISBN 3-87263-048-2

KOCH, K., 1995. *Die Käfer Mitteleuropas Band E7; Ökologie Band 7, Artenassoziationen in Makrohabitaten Terrestrischer Bereich III: 334*. Goecke & Evers Verlag, Krefeld. Hfl. 210,- ISBN 3-87263-049-0

Wederom twee zinloze en kostbare delen in deze reeks. Deel E6 behandelt Nadelwälder, Gehölze, Schonungen, Waldwege, Brandstellen in Wäldern, Kahlschläge, Waldwiesen, Waldlichtungen, Waldränder en Hecken; deel E7 Höhlen, Auen, alpine Habitate, Trockengebiete, Heiden, Sandgebiete, Kalkgebiete en Gipsgebiete.

NILSSON, A.N. & M. HOLMEN, 1995. *The aquatic Adephaga (Coleoptera) of Fennoscandia and Denmark. II. Dytiscidae; Fauna Entomologica Scandinavica 32: 192*. E.J. Brill, Leiden. Hfl. 170,- ISBN 90-04-10456-9

Na vele jaren dan eindelijk het tweede deel over de Dytiscidae in een overigens groter formaat. Deze zeer fraai verzorgde en rijk geïllustreerde (608 afbeeldingen) uitgave is duidelijk bedoeld als determinatiewerk. Behandelt de gehele Noord-europese fauna die opmerkelijk rijk aan soorten (*Agabus* & *Hydroporus*) is: 155. Dat is iets meer dan een gulden per soort.

PAKALUK, J & S.A. Ę LIPI $\frac{1}{2}$ SKI (EDS), 1995. *Biology, Phylogeny, and classification of Coleoptera. Papers celebrating the 80th birthday of Roy A. Crowson. Volume 1: xii, 558; Volume 2: vi, 559-1092*. Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa, Polen. Hfl. 600,- ISBN 83-85192-34-4

Bevat een 20-tal bijdragen van diverse auteurs, voornamelijk over systematiek van hogere taxa, maar ook een historisch overzicht over deze problematiek. Vooral aanbevelenswaardig is het uiterst up-to-date overzicht van alle families en sub-families der kevers (135 bladzijden & 93 bladzijden met referenties).

WACHMANN, E., R. PLATEN & D. BARNDT, 1995. *Laufkäfer; Beobachtung - Lebensweise*: 295. Naturbuch Verlag, Augsburg. Hfl. 55,- ISBN 3-89440-125-7

Populair-wetenschappelijk fotoboekje met een algemene inleiding van 80 pagina's. Daarna volgt het systematische deel met kleurenfoto's van 200 soorten loopkevers in hun natuurlijke omgeving. Sommige exemplaren zien er echter zwaar gedrogeerd uit. Hoewel (impliciet) bedoeld als determinatiewerk ten ene male ongeschikt.

Internationale mededelingen

Bembidion: Bitte um Mitarbeit

Für eine Übersicht zu Lebensräumen sowie historischer und aktueller Verbreitung suchen wir noch weitere Fundangaben von: *Bembidion striatum*, *B. foraminosum*, *B. argenteolum*, *B. velox* & *B. litorale* aus Deutschland und unmittelbar angrenzenden Bereichen. Wir würden uns sehr freuen wenn Sie uns Ihre Daten noch bis Ende November 1997 übermitteln könnten.

Michael Bräunicke & Jürgen Trautner,
Johann-Strauß-Straße 22, D-70794 Filderstadt

Aufruf an die europäischen Koleopterologen

Innerhalb der Arbeiten der EIS wurde eine einleitende Untersuchung zum Rückgang mehrere xylobionter Käferarten in Europa durchgeführt. Die ausgewählten Arten sind diejenigen im Anhang der FFH-Richtlinien zu welcher einige weitere Arten zugefügt wurden, die, im allgemein groß und leicht zu bestimmen sind. Die meisten der folgenden Arten sind bereits seit langer Zeit in Rückgang. Um Angaben zur historischen und aktuellen Situationen wird gebeten. Es handelt sich um folgende Arten: *Rhysodes sulcatus*, *Cuculus cinnabarinus*, *Lucanus cervus*, *Aesalus scarabaeoides*, *Osmoderma eremita*, *Gnorimus variabilis*, *Liocola lugubris*, *Eupotosia koenigi*, *Limoniscus violaceus*, *Elater ferrugineus*, *Buprestis splendens*, *Dicerca berlinensis*, *Eurythyrea quercus*, *E. austriaca*, *Akimerus schaefferi*, *Rosalia alpina*, *Cerambyx cerdo*, *Morimus funereus*, *M. asper*, *Necydalis ulmi*, *N. major* und *Aegosoma scabricorne*. Diese Angabe sollten die genauen geographischen Lokalitäten, und wenn möglich, das Funddatum umfassen. Ich bitte Sie, die betreffenden Angaben an die folgende Adresse zu senden:

Dr. Jean-Marie Luce, Laboratoire d'Écologie Générale,
Muséum National d'Histoire Naturelle,
4, avenue du Petit Chateau, F-91800 Brunoy

Käfersammlung Dr. Georg Frey

Sicher haben Sie erfahren daß das Bundesministerium des Innern in Bonn uns am 1. Oktober 1997 die Ausfuhrgenehmigung für die Sammlung Dr. Georg Frey erteilt hat. So durften die Käfer am 24. Oktober in die Schweiz einreisen und sind nun im Naturhistorischen Museum Basel untergebracht. Während der vergangenen Tage haben wir diese einzigartige Sammlung in die neuen Regale eingeräumt; sie steht somit ab sofort wieder der Wissenschaft zur Verfügung! Betreffend Ausleihen und Anmeldung von Besuchen wenden Sie sich bitte direkt an die Sammlungsverwalterin:

Frau Eva Sprecher, Naturhistorisches Museum,
Augustinergasse 2, CH-4001 Basel

Het excursie-gezelschap voor het Lauwersmeer, september 1997

foto: Oscar Vorst

Van link naar rechts Henk Pijpers, Meindert Hielkema, Bernhard van Vondel,
Hans Huijbregts, Erik Drost, Bas Drost, Theodoor Heijerman,
Barend van Maanen, Jan Cuppen,
Albert Lutjeboer
&
Arja Span